

ПРОБЛЕМА РЕПРЕСІЙ 1921 – 1934 РР. ПРОТИ ВУЗІВСЬКИХ ВИКЛАДАЧІВ ХАРКОВА: СУЧАСНИЙ ЕТАП ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

Ігнат'єва А.О.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Наукове висвітлення проблеми політичних репресій проти викладачів харківських ВНЗ пройшло декілька історіографічних етапів. Сучасний етап вивчення репресій розпочав своє формування на громадсько-ідеологічних засадах часів «перебудови» й набув повноти відображення після розпаду СРСР – на тлі ліквідації ідеологічних обмежень в історичних дослідженнях.

Упродовж двох останніх десятиліть побачили світ чимало наукових досліджень, присвячених висвітленню радянської репресивної практики 1920-х – першої половини 1930-х рр. Враховуючи значну кількість тематичної літератури, автор намагається надати історіографічний аналіз висвітлення репресій проти вузівських викладачів Харкова в контексті суспільно-наукового розвитку вітчизняних історичних розробок, відстежити основні тенденції дослідження проблеми.

Наприкінці 1980-х рр. історики почали звертатися до раніше заборонених сюжетів і діячів, поставили низку нових проблем. Такі пріоритетні напрями наукових розробок щодо української історії 1920-х – 1930-х рр., як висвітлення взаємин партії та інтелігенції, діяльності репресивних органів тощо, передбачалися у розробленій за вказівкою ЦК КПУ «Республіканській програмі розвитку історичних досліджень, поліпшення вивчення і пропаганди історії Української РСР». Знаковою подією щодо активізації фахових досліджень стало прийняття 17 квітня 1991 р. Верховною Радою УРСР Закону «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні».

Після проголошення незалежності України у висвітленні репресивної діяльності влади щодо інтелігенції в досліджуваний період відбулися якісні зміни, що були пов'язані з переосмисленням теоретичних основ історичного пізнання, поступовим звільненням історичної науки від методологічних засад марксистсько-ленінської ідеології. Всебічному розумінню проблеми слугує введення до наукового обігу нових архівних документів. Проте проблема політичних репресій проти викладачів вищих навчальних закладів м. Харкова в 1921 – 1934 рр. досі не отримала всебічного, цілісного висвітлення в історіографії, не стала предметом комплексного дослідження.